

アイヌタイムズ

第 44 号

2008 年 4 月 7 日 (月) アイヌ語ペンクラブ

El AinuTimes n-ro 44 eldonita en la 7-a de aprilo 2008
aŭtoro: JOKOJAMA Hirojuki

Yunesuko or ta "Kokusai-gengo-nen" oruspe an

(La ajnua [t.e. aina] lingvo)

2007 pa 5 cup 16 to ta, *Kokusairengou-Dai61kai-Soukai* an ruwe ne.

Mosir epitta *gengo* hene *bunka* hene uwesinnayno oka korka, usa usa a=ukoeraman yak pirka, sekor *Kokuren-sōkai* yaynu kor, 2008 pa "*Kokusai-gengo-nen*" sekor rekore ruwe ne.

2007 pa 11 cup ta, *Yunesuko-zimukyoku* un sapanekur *Matuura Kōitirō* nispa *Kokusai-gengo-nen* ek hi eyaykopuntek kor ene hawean hi; "C=utari Yunesuko (*Kokusairengō-kyōiku-kagaku-bunka-kikan*) anakne, ne *Kokusai-gengo-nen* or un usa okay pe orta ikasuy=as ka ki, ikaspaotte=as ka ki kusu ne na.

C=utari anakne, *gengo* ne manu p sino a=eyam kuni p ne hi pirkano c=eraman wa oka=as ruwe ne.

A=utari sinen sinen, a=kor itak sinnayno an kuskeraypo, pirkano sinna uwekarpa oka, sinna urespa oka ruwe ne.

A=kor itak ani ene usatoyneno oka=an hi kusu, oya kur sinnayno an yakka a=ramuosma kor turano uwepirka=an easkay pe ne ruwe ne.

UNESKO publikigis parolon pri la Internacia Jaro de Lingvoj

(Esperanto)

En la 16a de majo 2007 okazis la 61a Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (UNO).

En la mondo troviĝas diversaj lingvoj kaj kulturoj, kaj laŭ penso de Ĝenerala Asembleo de UNO estas bone, ke oni kompreniĝu pri ĉiu lingvo kaj kulturo. Tiam la Asembleo nomis la jaro 2008 'la internacia Jaro de Lingvoj'.

En novembro 2007, s-ro Kouičiroo Macuura, Ĝenerala Direktoro de Unesko, ĝojis pri venonta Jaro kaj diris jene: "Ni, UNESKO (Eduka, Scienca kaj Kultura Organizo de UNO), volas helpi kaj ordoni diversajn aferojn pri la Jaro de Lingvoj.

Ni bone konscias, ke lingvo estas tre grava aĵo.

Naskiĝas regule malsamaj grupoj kaj salsamaj vivoj, dank' al tio, ke lingvo, kiun ĉiu havas, estas malsama kompare kun aliaj.

Ĉar tiel ni estas malsamaj reciproke pro la lingvo, eĉ se aliaj homoj estas malsamaj, ni povas vivi feliĉe, laŭ la maniero, ke ni akceptas tion kaj kunlaboras.

Sine *genko* ye utar moyo yakun, ewen hi ka an.

Ne *genko* ye utar naa poronno an kuni a=kasuy yakun, ne utar a=epirkare ka ki, utura uwepirka=an ka ki nankor kusu, iki=an ayne, sino wenkur anak isam nankor.

Ora, *syotou-kyouiku* mosir epitta a=pirasa kuni, kampinuye ka kampinukar ka pirka p ne wa, *genko* ani usa okay pe a=i=epakasnu kuni p ne ruwe ne.

HIV /Eizu, Mararia, usa oka siyeye ki utar a=tusare kuni, ne utar kor itak ani ukoysoytak=an yak easir ki.

Sizen-kankyôu a=epunkine kuni, usa oka mosir ta oka utar neya senzyuumin utar neya, pirkarenkapi a=kocanup yak pirka. Kusu, kor itak ne yakka a=eyam kuni p ne ruwe ne.

A=kor *genko* poronno an yakun, a=kor *bunka* ka poronno an sekora an pe anakne, kampi ka ta a=nuyya wa oka.

'*Bunka no tayôsei ni kansuru Yunesko-sekai-sengen to sono kôdô-sisin*' (2001 pa), '*Mukei-bunka-isan no hogo ni kansuru zyôyaku*' (2003 pa), '*Bunkateki-hyôgen no tayôsei no hogo to sokusin ni kansuru zyôyaku*' (2005 pa).

Korka, a=sanmippoutari rupnekur ne wa oka rapok ta, *genko* 7000 or ta emkoho pakno isam nankor sekora a=ye.

Tane, *gakkou* or ta neya *saibaa-supeesu* or ta neya, ne *genko* emko-e-emko takup a=ye wa an rapok, inne *genko* humne humne patek a=ye ruwe ne.

A=piski eaykap pakno poronno an *genko* ani inne utar usatoyneno ukoysoytak pa kor oka hike, *kyouiku* neya *tuusin* neya *syuppan* neya, oro ta anakne somo a=ye no a=hayta wa an *genko* ka poronno an ruwe ne.

Uneno an *genko* ani ukoysoytak utar anakne, kor itak pirkano a=epakasnu pa wa eramuoka kuni a=esanniyo yak pirka.

Ora, ne mosir or ta neya *sekai* or ta neya, ani na inne utar ye *genko* ne yakka eramuoka kuni a=ekoorsutke yak pirka wa.

Se homoj, kiuj parolas iun lingvon, estas malmultaj, ili povas perdi per tio.

Se ni helpas por kio, ke homoj, kiuj parolas la lingvon, fariĝu multaj, ili gajnas pro tio kaj ni gajnas kune. Tial ne troviĝos tre malriĉaj uloj.

Kaj grava estas legado kaj skribado de literoj por disvastigi elementan edukadon en la mondo, tial per la lingvo ni devas instrui diversajn aferojn.

Por kuraci malsanulojn pro HIV/aidoso, malario kaj aliaj diversaj malsanoj, oni devas uzi iliajn lingvojn.

Por zorgi pri la natura medio, bone estas, ke oni konsultu ideon de diversaj lokuloj kaj indiĝenaj etnoj. Tial oni devas zorgi pri ilia lingvoj.

En diversaj paperoj skribiĝas, se troviĝas multe da lingvoj, troviĝas multe da kulturoj.

'La Universala Deklaracio pri Kultura Diverseco de Unesko kaj ĝia Agoplano (2001)', 'la Konvencio por la Konservado de la Nemateria Kultura Heredaĵo (2003)' kaj 'la Konvencio pri la Protektado kaj Antaŭenigo de la Diverseco de la Kulturaj Esprimoj (2005)'

Sed kiam niaj idoj fariĝos plenaĝuloj, onidire perdiĝos ĉirkaŭ duono de 7000 lingvoj.

En lernejo aŭ ciberspaco onidire uziĝas nur kvarono de la lingvoj, aliflanke multaj lingvoj nur malofte uziĝas.

Malgraŭ tio, ke en nekalkuleblaj lingvoj multaj homoj interparolas respektive, troviĝas multe da lingvoj ignorataj sen uzado en edukado, komunikado kaj publikigo.

Koncerne homoj interparolantaj en sama lingvo, estas bone, ke oni aranĝas iel, por ke oni instruu la lingvon kaj ili komprenu ĝin.

Kaj estas bone, ke oni rekomendu, ke ankaŭ ili komprenu la lingvon parolatan de pli multaj homoj en la lando aŭ en la mondo.

Ora, eykaun *genko* ani ukoysoytak utar anakne, ne mosir or ta neya *sekai* or ta neya, oya utar kor *genko* sinep hene tup hene eramuoka kuni a=ekoorstutke yak pirka wa.

Inne utar oya *genko* ne yakka pirkano eramuoka yak easir, kor itak *sekai* or ta makanak an pe ne ya ka eramuoka nankor.

Ta ta or ta, c=utari *Yunesuko* anakne, *seihu* orun utar, *Kokuren* or un *kikan*, *siminsyakai* or un *sosiki*, *kyouiku-kikan*, *senmonkadantai*, ora oya utar eun, *genko* opitta a=eyam kuni turano arikiki=an ro sekor ci=ye kusu ne.

Ne hi ta, ecancanke noyne an *genko* anak, iyotta pirkano a=eyam wa a=pirasa kuni iki=an kuni p ne ruwe ne.

Gakkou or ta neya *saibaa-supeesu* or ta neya neno iki=an ka ki, *genko* somo ecancanke kuni iki=an ka ki, *genko* ani *syakai* or un utar ukokewtumkor kuni iki=an ka ki, *keizai* or ta neya *senzyuumin* or ta neya *sousaku* or ta neya, *genko* ani makanak a=epirka ya ka yaykosiramsumpa=an ka ki nankor.

Neun ne yakka, ney ta ne yakka, ene *genko* a=eyam kuni p ne hi a=i=epakasnu yak pirka.

2008 pa 2 cup 21 to anakne, *Dai-9-kai-Kokusai-bogo-no-hi* sekor a=rekore wa an ruwe ne. Ne to wa ne yak po hene pirka wa, te wano *genko* opitta a=pirasa kuni iki=an yak pirka ruwe ne na.

A=utari opitta ene irawe=an hi; *Kokkateki*, *tiikiteki*, *kokusaiteki* *dankai* or ta, *genko* usatoyneno a=ye pa ka ki, a=nuypa ka ki yak pirka.

Kyôiku, *gyôsei*, *rippôseido* or ta neya, *bunkateki* *hyôgen* ani ukoysoytak=an hi ta neya, *saibâ-supêsu* or ta neya uymam=an hi ta neya, usa oka *genko* a=eywanke yak pirka, sekor irawe=an ruwe ne."

Aynuitak ne yakka a=eyam kuni p ne kusu, *Ainutaimuzu* ka ta usa oka utar aynuitak ani usa oruspe nuypa yak pirka kuni ku=ramu.

Kaj koncerne homoj interparolantaj en reganta lingvo, oni rekomendu, ke ili komprenu kaj unu kaj du lingvojn havatajn de aliaj homoj en la lando aŭ en la mondo.

Se multaj homoj komprenas bone en aliaj lingvoj, tiam ili komprenas, kiel sia lingvo estas en la mondo.

Do ni, UNESKO, volas diri, ke ni kunlaboru por zorgi pri ĉiuj lingvoj al registaroj, organizaĵo de UNO, civilaj organizaĵoj, edukaj institucioj, asocioj de profesiuloj kaj aliaj.

Tiam oni devas plej bone zorgi pri perdiĝantaj lingvoj kaj devas disvastigi ilin.

Ni agas tiel en lernejo aŭ en ciberspaco, ne perdigas lingvojn, per lingvo sociaj homoj komprenas unu la alian, pri ekonomio aŭ indiĝeno aŭ originala verko per lingvo oni pensas, kiel ni fariĝas feliĉa.

Iel ajn, ie ajn, estas bone, ke oni instruas, ke lingvo estas grava.

La 21a de februaro 2008 estas nomata la 9a Internacia Tago de la Gepatra Lingvo. Estas bone, ke oni disvastigu ĉiujn lingvojn de nun. Estas pli bone, de la tago.

Ni ĉiuj esperas jene; Sur la nacia, regiona kaj internacia niveloj estas bone, ke lingvoj estu parolata kaj skribataj respektive malsame.

En la eduka, administra kaj jura sistemoj, kiam oni interparolas en kultura esprimo, en ciberspaco, en komerco, ni esperas, ke diversaj lingvoj estu uzataj." [*Noto]

Oni devas zorgi ankaŭ pri ajnua lingvo, tial estas bone, ke diversaj homoj skribu diversajn aferojn en ajnua lingvo sur la ajnua gazeto 'AinuTimes' laŭ mia penso.

[*Noto]: La parto pri parolo de Ĝenerala Direktoro de Unesko estas tradukita tre malfacile se laŭvorte, tial mi pripensis tion tute pene kaj esprimas per ajnuaj vortoj kaj ellasas, tiel fariĝas tre malsama kompare kun la unua originalo.

Aĉetu nian la ajnuan gazeton "Ainutimes", ni petas.
Abonkotizo: 1500 enoj 4 numere (nur ajnua versio),
2300 enoj 4 numere (ajnua kaj japana versio)

Varbu la ajnu-lingvajn kontribuojn de legantoj, ni petas.
La temo, la formo, la paĝoj estas libera, kaj ni povas helpi viajn komponaĵojn.
(Kontakto) Poŝtkodo: 047-0033,
Adreso: HAMADA Takaŝi
1-32-136, Tomioka, Otaru-ŝi, Hokkajdo,
e-poŝto: otarunay@yahoo.co.jp (japane),
TTT-ejo: <https://otarunay.at-ninja.jp/taimuzu.html> (japane)

Se vi kontaktu Esperante, jene.
e-poŝto: hokkaido_esp_ligo@yahoo.co.jp (Hokkajda Esperanto-Ligo)

rim.) La eldonrajto de AinuTimes apartenas al Ajnu-lingva PEN-Klubo.

- rim.) 1. Ruĝa litero estas ajnu-lingva.
2. *Ruĝa kaj kursiva litero estas la pruntovorto originanta el la japana lingvo.*
3. *La pruntovorto estas skribita laŭ la maniero "[99-siki roomaji \(japane\)](#)" de japana latina litero.*
4. Verda litero estas Esperanta.